

Niezbędnik mentora

Rola mentora nauczyciela początkującego to nie tylko pasja dzielenia się wiedzą, ale też wyzwanie organizacyjne. Przeanalizowałyśmy Państwa odpowiedzi w ankiecie diagnozującej potrzeby mentorów. Płyne z nich jasny sygnał: najbardziej potrzebujecie Państwo konkretnych narzędzi i jasnych wytycznych dotyczących nowej dokumentacji.

Prawo oświatowe nie narzuca sztywnych wzorów dokumentacji dla mentora. To dyrektor szkoły lub placówki wraz z zespołem pracowników decyduje, jak ma wyglądać dokumentacja wewnętrzna. Jednak mentorzy chcą mieć poczucie bezpieczeństwa.

Przygotowałyśmy zestawienie narzędzi, o które prosiliście Państwo w trakcie diagnozy potrzeb: plan współpracy, arkusz obserwacji, propozycje wpisów.

Zestaw narzędzi mentora

Nazwa szablonu	Po co to mentorowi?	Akcent na refleksję
1. Plan współpracy mentora z nauczycielem początkującym	Ustala zasady gry. Uczy refleksji, jest najlepszym dowodem dla dyrektora (przy ocenie pracy), że mentor realnie wspiera nauczyciela oraz buduje relację, zdejmując z mentora ciężar „bycia nieomylnym szefem” i stawia go w roli partnera. Wystarczy konkret: kiedy się spotykamy, jak komunikujemy.	Zawiera punkt: „Moje oczekiwania wobec mentora” (prowokuje nauczyciela do myślenia o własnych potrzebach).
2. Protokół omówienia zajęć (Model feedbacku)	Kluczowy dowód realizacji zadań. Prawo wymaga, by mentor obserwował i omawiał zajęcia. Nie musi pisać eseju, wystarczy arkusz z wnioskami.	Kluczowy element: Zaczynamy od pytania: „Jak Ty oceniasz tę lekcję?”, zanim mentor powie słowo.
3. Arkusz autoanalizy dla nauczyciela początkującego	Pomaga nauczycielowi przygotować się do rozmowy z mentorem. Bez tego nauczyciel słucha, ale nie analizuje.	Skonstruowany w oparciu o model G. Gibbsa (Opis → Odczucia → Ewaluacja → Wnioski).
4. Tabela realizacji wymagań na stopień n-la mianowanego	Monitoruje, czy nauczyciel „zbiera kwity” na wymagania z Rozporządzenia (np. umiejętność rozpoznawania potrzeb uczniów).	Wymusza krótką notatkę: „Czego się nauczyłem/am realizując to zadanie?”.
5. Opinia mentora (wzór końcowy)	To jedyny dokument, który prawnie musisz oddać dyrektorowi (zgodnie z Kartą Nauczyciela). Opinia musi być merytoryczna i konkretna.	Podsumowuje stopień samodzielności nauczyciela w wyciąganiu wniosków z własnych błędów.

Plan współpracy mentora z nauczycielem początkującym*

1. Dane identyfikacyjne

- **Mentor** (imię i nazwisko).....
- **Mentee (Nauczyciel):** (imię i nazwisko).....
- **Rok szkolny:**
- **Przedmiot/specjalność:**

2. Podstawa prawna

Plan opracowano na podstawie Art. 9ca ust. 11-12 ustawy Karta Nauczyciela.

3. Cele współpracy

1. Wsparcie nauczyciela w procesie adaptacji do zawodu i specyfiki szkoły.
2. Doskonalenie warsztatu pracy (metodyka, dyscyplina, praca z uczniem o SPE).
3. Rozwijanie u nauczyciela umiejętności autoanalizy (refleksji) nad własnymi działaniami dydaktycznymi i wychowawczymi.

4. Harmonogram i formy działań

Zadanie / Działanie	Częstotliwość / termin	Uwagi dot. autoanalizy
Obserwacja zajęć prowadzonych przez mentora	Min. raz w miesiącu	Mentee wskazuje 1 element, który chce zaobserwować i wdrożyć u siebie.
Obserwacja zajęć prowadzonych przez mentee	Min. raz w miesiącu	Każda lekcja kończy się 10-minutową rozmową opartą na pytaniach o refleksję.
Konsultacje bieżące (wsparcie merytoryczne)	Według potrzeb np. czwartki 15:00	Skupienie na rozwiązywaniu realnych problemów, nie tylko na „papierach”.
Analiza dokumentacji szkolnej	Raz na kwartał/.....	Poprawność prowadzenia dziennika, planów pracy, IPET-ów itp.
Pytania od mentee		

5. Model „Refleksyjnego omówienia” (Instrukcja dla mentora)

W ramach tego planu, każde omówienie lekcji odbywa się według schematu:

1. **Głos Mentee:** „Z czego na tej lekcji jestem najbardziej dumny/a, a co mnie zaskoczyło/zaniepokoiło?”
2. **Lustro Mentora:** Informacja zwrotna oparta na faktach (nie na ocenach).
3. **Wnioski:** „Co konkretnie zmienię w kolejnej lekcji o podobnym temacie?”

6. Zasady komunikacji

- Preferowana forma kontaktu: (np. e-mail / spotkania osobiste:.....)
- Czas odpowiedzi na pilne zapytania: (np. do 24h).....

7. Ewaluacja współpracy

Po każdym semestrze mentor i mentee przeprowadzają krótką rozmowę podsumowującą: np. skupiając się na pytaniu: „Czy wsparcie mentora jest dla mentee wystarczające i czy zauważa On większą samodzielność w analizowaniu i celowości swoich zachowań? ”.

Podpisy:

.....

(Podpis mentora)

.....

(Podpis nauczyciela/mentee)

*Gotowy, niewypełniony wzór znajduje się na końcu materiału, w załącznikach.

Protokół omówienia i autoanalizy zajęć (model refleksyjnej informacji zwrotnej)*

Jeśli mentee sam zauważy swój błąd, mentor staje się „wspierającym partnerem” – stąd omówienie zajęć zaczyna nauczyciel początkujący. To zdejmuje z niego też lęk przed informacją zwrotną. Nie piszcie w protokole wszystkiego, co działo się minuta po minucie. Skupcie się na **wnioskach**. Protokół ma być dowodem na to, że odbyło się **doskonalenie warsztatu pracy**, a nie stenogramem lekcji. Karta Nauczyciela nakłada na mentora obowiązek „wspierania nauczyciela w procesie doskonalenia”. Taki arkusz jest idealnym dowodem na to, że wsparcie jest systematyczne i merytoryczne.

1. Metryczka zajęć:

Data:	
Klasa/grupa:	
Temat lekcji/zajęć:	
Prowadzący nauczyciel początkowy	
Obserwujący (mentor)	

2. Autoanaliza nauczyciela (głos mentee) Zanim mentor zabierze głos, mentee odpowiada na poniższe pytania (Klucz do budowania refleksji):

- a. **Stopień realizacji celu:** Czy udało mi się zrealizować to, co zaplanowałem/am? W jakim stopniu?

Odpowiedź:

.....

.....

.....

- b. **Moment sukcesu:** Co na tej lekcji poszło najlepiej? Z czego jestem zadowolony/a?

Odpowiedź:

.....

.....

.....

- c. **Moment krytyczny:** Co sprawiło mi największą trudność? W którym momencie poczułem/-am dyskomfort lub opór grupy?

Odpowiedź:

.....

.....

.....

3. Informacja zwrotna mentora (lustro faktów) Mentor odnosi się do faktów, unikając ogólnych ocen typu „było super” lub „było słabo”.

- Mocne strony (Co warto utrzymać?):**

.....

- Obszary do modyfikacji (Co warto spróbować robić inaczej?):**

-
- **Odpowiedź na potrzeby Mentee:** (Mentor odnosi się do punktu 3 z sekcji autoanalizy).
-

4. Wspólne wnioski i zadania na przyszłość

- **Jedna konkretna zmiana:** Co mentee wdroży do swojego warsztatu na kolejnej lekcji?
.....
.....
.....
- **Rekomendacja mentora:** (np. lektura, obejrzenie webinaru, wizyta u innego nauczyciela):
.....
.....
.....

Podpisy:

..... (Nauczyciel)

..... (Mentor)

*Gotowy, niewypełniony wzór znajduje się na końcu materiału, w załącznikach.

Tabela realizacji wymagań na stopień nauczyciela mianowanego*
(przykładowe wypełnienie kolumn 2. i 3.)

Wymaganie z rozporządzenia	Przykładowe działania (Co nauczyciel robi w praktyce?)	Dowody realizacji
1. Znajomość przepisów prawa dotyczących organizacji, zadań i zasad funkcjonowania szkoły, w której nauczyciel odbywał przygotowanie do zawodu.	• Analiza Statutu Szkoły, Regulaminów i Programu Wychowawczo-Profilaktycznego • Aktywny udział w posiedzeniach Rady Pedagogicznej • Stosowanie przepisów BHP oraz procedur związanych z wypadkami czy wycieczkami szkolnymi	• Karta wycieczki szkolnej przygotowana zgodnie z przepisami • Zaświadczenia ze szkoleń (np. zprawa oświatowego, BHP)
2. Umiejętność prowadzenia zajęć w sposób zapewniający właściwą realizację statutowych zadań szkoły, w szczególności podstawy programowej.	• Prowadzenie zajęć obserwowanych przez mentora i dyrektora • Przeprowadzenie zajęć otwartych dla innych nauczycieli.	• Plany pracy dydaktycznej / rozkłady materiału • Scenariusze zajęć obserwowanych wraz z arkuszami wniosków i autorefleksją
3. Umiejętność rozpoznawania potrzeb uczniów oraz indywidualizowania nauczania i wychowania, w szczególności uczniów ze SPE.	• Analiza orzeczeń i opinii z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej • Dostosowywanie wymagań edukacyjnych i metod pracy do potrzeb konkretnych uczniów • Współpraca przy tworzeniu IPET (dla uczniów z orzeczeniem)	• Przykładowe, zindywidualizowane karty pracy dla uczniów z trudnościami lub wybitnie zdolnych • Karty dostosowania wymagań edukacyjnych • Notatki z konsultacji ze szkolnym pedagogiem/psychologiem
4. Umiejętność stosowania w pracy wiedzy z zakresu psychologii, pedagogiki i dydaktyki.	• Stosowanie różnorodnych metod nauczania (np. praca w grupach, metoda projektu, ocenianie kształtujące) • Rozwiązywanie konfliktów klasowych z użyciem metod wychowawczych • Udział w formach doskonalenia zawodowego (kursy, webinary)	• Opis wdrożonej metody dydaktycznej wraz z oceną jej skuteczności • Scenariusz godziny wychowawczej poruszającej ważny problem klasowy • Zaświadczenia o ukończeniu szkoleń pedagogiczno-psychologicznych
5. Znajomość środowiska uczniów oraz uwzględnianie problematyki środowiska lokalnego i współczesnych problemów społecznych/cywilizacyjnych.	• Przeprowadzanie rozmów z rodzicami (konsultacje, wywiadówki) • Organizowanie wyjść do instytucji kultury, spotkań z ciekawymi ludźmi z regionu • Poruszanie na lekcjach tematów takich jak cyberbezpieczeństwo czy ekologia	• Prezentacja lub materiały z przeprowadzonego spotkania/warsztatu dla rodziców • Dokumentacja współpracy z instytucjami lokalnymi (np. biblioteka, muzeum) • Scenariusz zajęć dotyczących np. hejtu w sieci czy tolerancji

6. Umiejętność korzystania w pracy z narzędzi multimedialnych i informatycznych (TIK).	• Wykorzystywanie na lekcjach tablicy interaktywnej, platform edukacyjnych (np. Genially, Kahoot, Quizizz, Padlet) • Prowadzenie e-dziennika i komunikacja online • Tworzenie własnych cyfrowych materiałów dydaktycznych	• Linki do autorskich prezentacji, quizów i gier edukacyjnych • Scenariusze lekcji, w których kluczowym elementem było użycie TIK • Zrzuty ekranu z platform wykorzystywanych do pracy z uczniami
--	---	---

*Gotowy, niewypełniony wzór znajduje się na końcu materiału, w załącznikach.

Opracowanie: E. Ruszkowska, O. Jaworska

ZAŁĄCZNIKI

Plan współpracy mentora z nauczycielem początkującym

1. Dane identyfikacyjne

- **Mentor** (imię i nazwisko)

.....

- **Nauczyciel (mentee):** (imię i nazwisko)

.....

- **Rok szkolny:**

- **Przedmiot/specjalność:**

2. Podstawa prawna

Plan opracowano na podstawie Art. 9ca ust. 11-12 ustawy Karta Nauczyciela.

3. Cele współpracy

4. Wsparcie nauczyciela w procesie adaptacji do zawodu i specyfiki szkoły.
5. Doskonalenie warsztatu pracy nauczyciela początkującego (metodyka, dyscyplina, praca z uczniem o SPE).
6. Rozwijanie u nauczyciela umiejętności refleksji nad własnymi działaniami dydaktycznymi i wychowawczymi.

4. Harmonogram i formy działań

Zadanie / Działanie	Częstotliwość / termin	Uwagi dot. autoanalizy
Obserwacja zajęć prowadzonych przez mentora		
Obserwacja zajęć prowadzonych przez mentee		
Konsultacje bieżące (wsparcie merytoryczne)		
Analiza dokumentacji szkolnej		

5. Model „Refleksyjnego omówienia” (Instrukcja dla mentora)

W ramach tego planu, każde omówienie lekcji odbywa się według schematu:

- **Głos mentee:** „Z czego na tej lekcji jestem najbardziej dumny/a, a co mnie zaskoczyło/zaniepokoiło?”

.....

.....

.....

.....

- **Lustro mentora:** Informacja zwrotna oparta na faktach (nie na ocenach).

.....

.....

.....

.....

- **Wnioski:** „Co konkretnie zrobię inaczej w czasie kolejnej lekcji o podobnym temacie?”

.....

.....

.....

.....

6. Zasady komunikacji

- Preferowana forma kontaktu, np. e-mail / spotkania osobiste:

.....

.....

- Czas odpowiedzi na pilne zapytania: (np. do 24h)

.....

7. Ewaluacja współpracy

Wnioski z rozmowy podsumowującej miesięcy współpracy:

.....

.....

.....

Data.....

Podpisy:

.....

Nauczyciela

.....

Mentora

Protokół omówienia i autoanalizy zajęć (model refleksyjnej informacji zwrotnej)

1. Metryczka zajęć:

Data:	
Klasa/grupa:	
Temat lekcji/zajęć:	
Prowadzący nauczyciel początkowy	
Obserwujący (mentor)	

2. Autoanaliza nauczyciela początkującego:

Stopień realizacji celu: Czy udało mi się zrealizować to, co zaplanowałem/am? W jakim stopniu?

Odpowiedź:.....

Moment sukcesu: Co na tej lekcji poszło najlepiej? Z czego jestem zadowolony/a?

Odpowiedź:.....

Moment krytyczny: Co sprawiło mi największą trudność? W którym momencie poczułem/-am dyskomfort lub opór grupy?

Odpowiedź:.....

3. Informacja zwrotna mentora (lustro faktów) Mentor odnosi się do faktów, unikając ogólnych ocen typu „było super” lub „było słabo”.

- Mocne strony (Co warto utrzymać?):**

.....

- Obszary do modyfikacji (Co warto spróbować robić inaczej?):**

.....

- Odpowiedź na potrzeby Mentee:** (Mentor odnosi się do punktu 3 z sekcji autoanalizy).

.....

4. Wspólne wnioski i zadania na przyszłość

- Jedna konkretna zmiana:** Co mentee wdroży do swojego warsztatu na kolejnej lekcji?

.....

- Rekomendacja mentora:** (np. lektura, obejrzenie webinaru, wizyta u innego nauczyciela):

.....

Data:

Podpisy:

Nauczyciela

Mentora

Arkusz autoanalizy dla nauczyciela początkującego

Imię i nazwisko nauczyciela początkującego:

Imię i nazwisko nauczyciela mentora:

Rok szkolny / okres podlegający analizie:

Droga Koleżanko, Drogi Kolego!

Ten arkusz nie jest testem ani oceną Twoich umiejętności w sensie formalnym. To narzędzie stworzone po to, aby pomóc Ci zatrzymać się na chwilę, przyjrzeć się swojej codziennej pracy z dystansu i precyzyjnie określić, w czym czujesz się już pewnie, a gdzie potrzebujesz dodatkowego wsparcia. Bądź ze sobą maksymalnie szczerzy/szczera – to klucz do Twojego rozwoju zawodowego.

Instrukcja wypełniania:

Przy każdym ze wskaźników wpisz ocenę w skali 1–4, która najlepiej oddaje Twój obecny stan wiedzy i umiejętności:

- 1 – Wymagam dużego wsparcia (dopiero uczę się tego obszaru).
- 2 – Radzę sobie przeciętnie (czasami potrzebuję pomocy lub wskazówek).
- 3 – Radzę sobie dobrze (działam samodzielnie, sprawnie i skutecznie).
- 4 – To moja mocna strona (czuję się pewnie, chętnie dzielę się tym z innymi).

Część I - Ocena wskaźników szczegółowych

Lp.	Obszar i wskaźnik podlegający autoanalizie	Samoocena (1-4)	Krótki komentarz / Refleksja (dlaczego taka ocena?)
A	Dydaktyka i metodyka pracy		
1.	Jasno określám cele lekcji i komunikuję je ucznióm w zrozumiałý sposób.		
2.	Dobieram metody i formy pracy odpowiednio do tematu, wieku i możliwości uczniów.		
3.	Potrafię efektywnie dostosować wymagania do uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE).		
4.	Dbam o aktywizację uczniów podczas zajęć (unikam dominacji mojego wykładu).		
5.	Konstruuję jasne, obiektywne kryteria oceniania i udzielam ucznióm informacji zwrotnej.		

Lp.	Obszar i wskaźnik podlegający autoanalizie	Samoocena (1-4)	Krótki komentarz / Refleksja (dlaczego taka ocena?)
B	Wychowanie i relacje z uczniami		
6.	Buduję bezpieczną, pełną szacunku i zaufania atmosferę w klasie.		
7.	Radzę sobie z trudnymi zachowaniami uczniów i skutecznie rozwiązuję konflikty.		
8.	Konsekwentnie i jasno egzekwuję wspólnie ustalone zasady i kontrakty klasowe.		
C	Współpraca z otoczeniem szkoły		
9.	Sprawnie i partnersko komunikuję się z rodzicami (także w sytuacjach trudnych).		
10.	Aktywnie współpracuję z gronem pedagogicznym i specjalistami (pedagog, psycholog).		
11.	Korzystam ze wsparcia mentora (pytam, konsultuję trudności, wdrażam wskazówki).		
D	Organizacja pracy i prawo oświatowe		
12.	Terminowo i rzetelnie prowadzę dokumentację szkolną (dziennik, plany pracy itp.).		
13.	Znam i stosuję w codziennej pracy przepisy prawa wewnątrzszkolnego i oświatowego.		
14.	Dobrze organizuję swój czas pracy (terminowość, przygotowanie materiałów przed lekcją).		

Część II - Refleksja opisowa (opcjonalna)

1. Moje trzy największe sukcesy w ubiegłym okresie (z czego jestem najbardziej dumny/dumna?):

.....

.....

.....

2. Największe trudności i wyzwania, z jakimi się mierzyłem/am (co sprawiło mi największy kłopot i jak na to zareagowałem/am?):

.....

.....

.....

3. Obszary, w których najbardziej potrzebuję wsparcia mojego mentora w najbliższym czasie:

.....

.....

.....

4. Moje cele rozwojowe na kolejny semestr/rok szkolny (jakie umiejętności chcę rozwinąć lub jakie metody wdrożyć?):

.....

.....

.....

Podpis nauczyciela początkującego:

Tabela realizacji wymagań na stopień nauczyciela mianowanego

Wymaganie z rozporządzenia	Przykładowe działania (Co nauczyciel robi w praktyce?)	Dowody realizacji
1. Znajomość przepisów prawa dotyczących organizacji, zadań i zasad funkcjonowania szkoły, w której nauczyciel odbywał przygotowanie do zawodu.		
2. Umiejętność prowadzenia zajęć w sposób zapewniający właściwą realizację statutowych zadań szkoły, w szczególności podstawy programowej.		
3. Umiejętność rozpoznawania potrzeb uczniów oraz indywidualizowania nauczania i wychowania, w szczególności uczniów ze SPE.		
4. Umiejętność stosowania w pracy wiedzy z zakresu psychologii, pedagogiki i dydaktyki.		
5. Znajomość środowiska uczniów oraz uwzględnianie problematyki środowiska lokalnego i współczesnych problemów społecznych/cywilizacyjnych.		
6. Umiejętność korzystania w pracy z narzędzi multimedialnych i informatycznych (TIK).		

Opinia mentora (wzór końcowy)

1. Dane formalne:

- Nauczyciel-mentor (*Imię i Nazwisko*)
- Okres pełnienia funkcji mentora: od do

2. Cel opinii: Opinia sporządzona na potrzeby dokonania przez dyrektora szkoły oceny pracy nauczyciela za okres przygotowania do zawodu

3. Obszary podlegające opinii:

A. Znajomość warsztatu pracy i metodyki (Przykład: *Nauczyciel sprawnie dobiera metody pracy do wieku uczniów. Potrafi modyfikować scenariusz lekcji w trakcie jej trwania, reagując na potrzeby grupy.*)

Opinia mentora:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

B. Realizacja zadań statutowych i dokumentowanie pracy (Przykład: *Prowadzi dokumentację przebiegu nauczania systematycznie i zgodnie z wewnątrzszkolnymi zasadami. Aktywnie uczestniczy w posiedzeniach Rady Pedagogicznej – wnioskuje, bierze udział w dyskusjach.*)

Opinia mentora:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

C. Relacje z uczniami i budowanie atmosfery sprzyjającej nauce (Przykład: *Buduje relacje oparte na szacunku. Skutecznie stosuje techniki motywacyjne i dba o integrację klasy.*)

Opinia mentora:

.....

.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. Rozwój umiejętności autoanalizy (Przykład: *W okresie współpracy Pan/Pani.....wykazał/a się wysoką/rozwijającą się zdolnością do autoanalizy własnych działań. Potrafi rzetelnie wskazać sukcesy oraz obszary wymagające poprawy po przeprowadzonych zajęciach. Wykazuje postawę otwartą na informację zwrotną i aktywnie wdraża wspólnie wypracowane wnioski do codziennej praktyki).*

Opinia mentora:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

5. Podsumowanie i rekomendacja: (Przykład: *W mojej opinii stopień zaawansowania przygotowania do zawodu nauczyciela Pana/Pani oceniam jako Nauczyciel wykazuje pełną gotowość do samodzielnego pełnienia obowiązków i dalszego rozwoju zawodowego.)*

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Miejscowość, data

Podpis nauczyciela-mentora: